

ADOPCIÓ DEL MÈTODE DE CÀLCUL DE LA TAXA D'ATUR REGISTRAL DEL DEPARTAMENT D'EMPRESA I OCUPACIÓ

L'Àrea de Desenvolupament Econòmic Local (ADEL) de la Diputació de Barcelona i la Xarxa d'Observatoris del Desenvolupament Econòmic Local (XODEL) han adoptat el mètode de càlcul de la taxa d'atur registral del Departament d'Empresa i Ocupació (DEMO).

La taxa d'atur registral calculada pel DEMO mesura la relació entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada, calculada com la suma de l'atur registrat i l'afiliació a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat.

Com que el DEMO només publica les taxes d'atur registral totals i amb periodicitat trimestral, l'ADEL i la XODEL han dissenyat un mètode que actualitza mensualment la població activa i la taxa d'atur registral i estima mensualment les taxes d'atur registral per sexe i per grups d'edat decennals.

Aquesta informació es troba disponible pels 311 municipis de la província al portal d'informació socioeconòmica HERMES (www.diba.cat/hermes).

Què és la taxa d'atur?

Tothom, poc o molt, ha llegit o escoltat als mitjans de comunicació, i més en el context actual, termes com taxa d'atur estimat, taxa d'atur registrat o població activa, però sabem realment què signifiquen aquests conceptes i què mesuren? Segurament no del tot. Aclarim-los breument:

- L'indicador que es coneix popularment com a **taxa d'atur** mesura el pes que té la població aturada dins de la població activa. El càlcul seria el següent:

$$\text{Taxa d'atur: (Població aturada / Població activa) * 100}$$

- L'**atur registrat**¹ està format pels demandants d'ocupació inscrits a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (OSOC) pendents de cobrir l'últim dia de cada mes que compleixen els requisits establerts en l'Ordre ministerial d'11 de març de 1985 (BOE de 14 de març de 1985). Es poden obtenir dades d'aturats mensualment a escala municipal.
- L'**atur estimat**² és aquell que s'obté de l'Enquesta de Població Activa (EPA). Normalment, aquesta és la dada que acostuma a aparèixer als mitjans de comunicació i és la que s'utilitza com a mesura de referència per a fer comparacions internacionals.
- La **població activa** està formada per tota persona en edat laboral³ que o bé treballa en una ocupació remunerada (població ocupada) o bé es troba en plena cerca activa d'ocupació (població aturada). Per tant, la població activa es divideix en dos grups: els ocupats i els aturats. La població aturada està inclosa dins de la població activa.

D'on s'obtenen aquestes xifres? De tres fonts:

- **SISPE (Sistema de Información de los Servicios Públicos de Empleo)**. Sistema que utilitza el SEPE (Servicio Público de Empleo Estatal), que permet recollir millor la informació que s'utilitza per a l'elaboració estadística de l'atur registrat i que aboca dades de qualitat estadística molt superior i molt més fiables que l'anterior sistema SILE (Sistema Integrado Laboral de Empleo). L'atur registrat s'obté de l'explotació del fitxer de demandants d'ocupació inscrits a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (OSOC) pendents de cobrir l'últim dia de cada mes que compleixen els requisits establerts en l'Ordre ministerial d'11 de març de 1985.
- **Enquesta de Població Activa (EPA)**⁴. L'enquesta aporta dades trimestralment i la seva representativitat arriba fins a l'escala provincial, és a dir, no ofereix dades per dessota d'aquesta escala, tret de comptades excepcions i de capitals de província.
- **Censos de població i habitatges**⁵. Les operacions censals aporten informació a escala municipal però tenen l'inconvenient que la darrera operació queda ja molt lluny (2011) i la següent no es realitzarà fins al 2021. A més, cal dir, que l'operació censal de 2011 no va ser exhaustiva com les anteriors, sinó que es va fer utilitzant tècniques de mostreig.

D'on venim?

L'EPA és la font de referència per mesurar l'activitat i l'atur a escala provincial, catalana i espanyola perquè aporta informació actualitzada trimestralment. Però, què es fa quan es vol conèixer l'activitat i l'atur a la comarca o al municipi? Fins l'any 2008 fer ús de l'activitat censal del 2001, xifra molt desfasada en el temps i que infravalorava el volum de població activa després de l'intens procés migratori produït durant els darrers anys, i posar-la en relació amb l'atur registrat del SOC.

Per superar aquest problema, el 2009 l'Àrea de Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona, conjuntament amb la [Xarxa d'Observatoris del Desenvolupament Econòmic Local \(XODEL\)](http://www.xodel.diba.cat)⁶ (www.xodel.diba.cat) coordinada per la mateixa Diputació i integrada per 21 observatoris de la província de Barcelona, va dissenyar un mètode per estimar la població activa a escala municipal, possibilitant d'aquesta manera l'obtenció d'una estimació de la taxa d'atur registrat més propera a les xifres de la EPA, i per tant més aproximada a la realitat. El mètode era senzill d'utilitzar, aplicable a escala municipal, actualitzable mensualment i comparable interterritorialment.

Amb aquest mètode es van calcular les sèries de població activa des del 2004 i les taxes d'atur des del 2005. Les dades són publicades a través de l'[HERMES](http://www.diba.cat/hermes) (www.diba.cat/hermes). També s'elaboraren plantilles de càlcul a escala municipal, catalana i espanyola. Des d'aleshores aquestes dades han estat les utilitzades per la XODEL.

On som?

El juliol de 2014 el Departament d'Empresa i Ocupació (DEMO) comença a oferir trimestralment un nou indicador, la taxa d'atur registral, indicador que s'ofereix per a diversos nivells territorials inclòs el municipal. Aquest indicador mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat).

L'Idescat també anuncia que té previst publicar dades de població activa i taxes d'atur per als municipis de més de 45.000 habitants a través d'un mètode basat en l'ús de registres administratius i de l'EPA.

Davant d'aquest nou context i per evitar la convivència de tres taxes d'atur municipals - la de la XODEL, la de l'Idescat (per a municipis de més de 45.000 habitants), i la del DEMO - la XODEL acorda deixar de calcular la taxa d'atur i adoptar la que publica el DEMO, per ser la que utilitza dades registrals i publica taxes per tots els municipis.

El nou mètode de càlcul de la població activa i la taxa d'atur

Com s'ha dit, la XODEL adopta el mètode del DEMO que mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada, calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys per lloc de residència.

$$\text{Taxa d'atur registrat: } (\text{Pobl. aturada } \textit{registrada} / (\text{Pobl. aturada } \textit{registrada} + \text{afiliacions a la Seg.Social})) * 100$$

Ara bé, el DEMO només publica taxes d'atur registrat totals i amb periodicitat trimestral. La XODEL, per tant, ha dissenyat un mètode per tal de:

- a) Actualitzar mensualment la població activa i la taxa d'atur registrat.
- b) Estimar mensualment les taxes d'atur registrat per sexe i edat.

a) Actualització mensual

La taxa d'atur registrat mensual s'obté de la relació entre la població aturada registrada mensual i la suma de la població aturada registrada mensual i la població afiliada del darrer trimestre.

$$\text{Taxa d'atur registrat: } (\text{Pobl. aturada } \textit{registrada} \text{ mensual} / (\text{Pobl. aturada } \textit{registrada} \text{ mensual} + \text{afiliacions a la Seg. Social del darrer trimestre})) * 100$$

b) Estimació per sexe i edat

Primer cal estimar la població *activa* per sexe i edat. Com? Aplicant la distribució relativa de les afiliacions a la Seguretat Social per sexe i edat que es poden obtenir de la Mostra Contínua de Vides Laborals (MCVL) a la xifra d'afiliacions de tots els règims de la Seguretat Social que ofereix el DEMO, d'aquesta manera s'obté una estimació de les afiliacions a la Seguretat Social per sexe i edat. A les dades obtingudes anteriorment s'hi suma la distribució d'atur registrat per sexe i edat.

Com s'obté la taxa d'atur registrat per sexe i edat? Calculant el percentatge de població aturada *registrada* per sexe o edat (la que el SOC publica mensualment) sobre la població *activa* obtinguda de la suma de la població aturada *registrada* per sexe o edat i les afiliacions a la Seguretat Social per sexe o edat calculada anteriorment.

$$\text{Taxa d'atur registrat per sexe o edat: } (\text{Població aturada } \textit{registrada} \text{ per sexe o edat} / (\text{Població aturada } \textit{registrada} \text{ per sexe o edat} + \text{afiliacions a la Seguretat Social per sexe o edat})) * 100$$

Els grups d'edat són decennals.

Cal tenir present que la MCVL ofereix informació, d'una banda, de cadascun dels municipis de més de 40.000 habitants, i de l'altra, del conjunt de la resta de municipis. Per tant, en els municipis de més de 40.000 habitants de la província s'apliquen les distribucions per sexe i edat pròpies del seu municipi obtingudes de la Mostra, mentre que a la resta de municipis s'aplica la distribució per sexe i edat mitjana obtinguda dels municipis menors d'aquest llindar.

La població activa a nivell comarcal s'obté de la suma de les xifres de població activa dels municipis que configuren cadascuna de les comarques.

Actualització de les dades

El DEMO actualitza trimestralment les afiliacions a la Seguretat Social (ocupats), mentre que el SOC actualitza mensualment la població aturada registrada.

Fins que el DEMO no publica la taxa d'atur de març, juny, setembre i desembre (previsiblement al voltant del dia 20 del mes immediatament següent), la taxa d'atur registral d'aquests mesos està calculada amb una població activa que utilitza la xifra d'aturats registrats del mes corresponent i la xifra d'ocupats registrats del trimestre anterior, es tracta per tant d'una taxa d'atur registral *provisional*.

Un cop el DEMO actualitza la taxa d'atur d'aquests mesos, aquesta passa a ser la taxa d'atur registral del municipi.

Per exemple, el dia 2 d'abril, quan surtin publicades les xifres d'aturats registrats del mes de març, entre el dia 2 i aproximadament el dia 20 d'abril, es calcula una taxa d'atur registral *provisional* de març amb una població activa que fa servir les dades d'aturats registrats del mes de març i les dades d'ocupats registrats del mes de desembre (les últimes disponibles). A partir del dia 20 —aproximadament— quan el DEMO publica la taxa d'atur registral del mes de març, aquesta passa a ser la taxa d'atur registral del municipi. Aquesta població ocupada registrada és la que s'utilitza per calcular la població activa que permet calcular les taxes de març, abril i maig.

El mateix criteri s'utilitza per les taxes d'atur de juny, setembre i desembre.

El càlcul de la distribució de la població activa per sexe i edat a partir de la MCVL és anual (habitualment s'actualitzarà a mitjans d'any). Així, les taxes d'atur per edat i sexe fins a meitat del 2015 es calculen amb la MCVL del 2013, darrera disponible. Quan estigui disponible la MCVL de 2014 es recalcularan les taxes per sexe i edat de l'any 2014 i 2015.

Mètode anterior vs mètode nou: un exemple

Per tal d'entendre millor les diferències entre els dos mètodes, es presenten les dades d'actius i les taxes d'atur del mes de març del 2015 d'Arenys de Munt, Mataró, el Maresme i la província de Barcelona:

Àmbit territorial	Aturats registrats	Mètode anterior		Mètode adoptat		Diferències de les taxes d'atur
		Actius estimats	Taxa d'atur registrat	Actius registrats	Taxa d'atur registral	
Arenys de Munt						
Homes	290	2.397	12,1%	1.986	14,6%	2,5 p.p.
Dones	366	2.070	17,7%	1.817	20,1%	2,4 p.p.
Total	656	4.467	14,7%	3.803	17,3%	2,6 p.p.
Mataró						
Homes	6.519	35.241	18,5%	31.980	20,4%	1,9 p.p.
Dones	6.678	30.325	22,0%	27.818	24,0%	2,0 p.p.
Total	13.197	65.566	20,1%	59.798	22,1%	1,9 p.p.
Maresme						
Homes	17.389	120.588	14,4%	103.563	16,8%	2,4 p.p.
Dones	18.926	106.756	17,6%	92.001	20,6%	3,0 p.p.
Total	36.315	227.344	15,9%	195.564	18,6%	2,7 p.p.
Província de Barcelona						
Homes	202.110	1.511.590	13,4%	1.322.161	15,3%	1,9 p.p.
Dones	219.743	1.360.790	16,1%	1.258.325	17,5%	1,3 p.p.
Total	421.853	2.872.380	14,7%	2.580.486	16,3%	1,7 p.p.

p.p.: punts percentuals

La principal conseqüència del nou mètode és que aquest ofereix taxes sensiblement superiors a les obtingudes a través del mètode anterior, al voltant de dos punts per la mitjana provincial. Per què? Perquè si bé el numerador és el mateix en els dos casos (aturats registrats), el denominador és diferent: la xifra d'actius *registrats* és inferior a la xifra d'actius *estimats*.

Disponibilitat i comunicació de les dades

El portal d'informació socioeconòmica [HERMES](http://www.diba.cat/hermes) (www.diba.cat/hermes) publica pels 311 municipis de la província dades trimestrals de població activa registrada i taxes mensuals d'atur per edat i sexe.

Ambdues sèries s'inicien l'any 2008, primer any en què el DEMO publica dades d'afiliació.

Els observatoris de la XODEL també calculen i comuniquen en les seves publicacions les dades d'activitat i atur seguint aquest mètode sempre citant l'autoria del mètode de càlcul.

Notes

1. L'atur registrat es correspon amb les demandes d'ocupació pendents de cobrir l'últim dia de cada mes a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya, que compleixen els criteris estadístics per mesurar l'atur registrat establerts en l'Ordre ministerial d'11 de març de 1985 (BOE de 14 de març de 1985). Una persona es classifica en l'atur registrat si és un demandant d'ocupació inscrit en una OSOC que no es troba en cap de les situacions següents:

- Els treballadors ocupats que sol·licitin un treball per compatibilitzar-lo amb l'actual o canviar-lo pel que ocupen, les persones que estan en suspensió o reducció de jornada per un expedient de regulació d'ocupació i els que estan ocupats en un treball de col·laboració social.
- Els treballadors sense disponibilitat immediata per treballar o en situació incompatible amb el treball: jubilats, pensionistes d'invalidesa absoluta o gran invalidesa, persones majors de 65 anys, treballadors en situació d'incapacitat laboral transitòria o baixa mèdica, demandants que estan complint el servei militar, estudiants d'ensenyament oficial reglat menors de 25 anys o que superen aquesta edat però són demandants de primera ocupació i els de formació ocupacional que compleixen les condicions següents:
 - a) les seves hores lectives superin les 20 hores setmanals
 - b) tinguin una beca de mantenció
 - c) siguin demandants de primera ocupació
- Els treballadors que demanden exclusivament una ocupació de característiques específiques: els que sol·liciten una ocupació a domicili, o per un període inferior a tres mesos o una jornada setmanal inferior a 20 hores, els que s'inscriuen en les oficines d'ocupació com a requisit previ per participar en un procés de selecció per un lloc de treball determinat i els que sol·liciten un treball exclusivament per l'estranger.
- Els treballadors eventuais agraris beneficiaris del subsidi especial per atur, mentre l'estiguin rebent o mentre no hagi passat un període superior a un any des del dia del naixement del dret.
- Els demandants registrats com a aturats que es neguen injustificadament a participar en cursos de formació ocupacional.

2. Es consideren aturats a totes les persones de 16 o més anys que reuneixin simultàniament les següents condicions:

- Sense treball, és a dir, que no hagin tingut una ocupació per compte aliè ni per compte propi durant la setmana de referència.
- En busca de treball, és a dir, que hagin pres mesures concretes per a buscar un treball per compte aliè o hagin fet gestions per a establir-se pel seu compte durant el mes precedent.
- Disponibles per a treballar, és a dir, en condicions de començar a fer-ho en un termini de dues setmanes a partir del diumenge de la setmana de referència.

També es consideren aturades les persones de 16 o més anys que durant la setmana de referència han estat sense treball, disponibles per a treballar i que no busquen feina perquè ja n'han trobat una a la que s'hi incorporaran dins dels tres mesos posteriors a la setmana de referència. Per tant, en aquest cas no s'exigeix el criteri de cerca efectiva de feina.

Les persones absents del treball a conseqüència d'una suspensió per regulació que no siguin considerades ocupades, és a dir, aquelles a les quals el seu ocupador els paga menys del 50 per cent del seu sou i que es reincorporaran al seu treball després de passats tres mesos, són aturades si han buscat treball i estan disponibles per a realitzar-lo.

Si una persona satisfà les condicions de la definició d'aturat es considerarà com a tal, malgrat que compatibilitzi aquesta situació amb una altra com la d'estudiant o tasques de la llar.

Els aturats es subdivideixen en: aturats que busquen primera ocupació i aturats que han treballat anteriorment.

3. L'edat laboral normalment es aquella compresa entre els 16 i els 64 anys complerts, si bé en alguns casos es pren el grup que té més de 16 anys.

4. L'Enquesta de Població Activa (EPA) és una investigació per mostreig de caràcter continu duta a terme per l'INE a tot el territori espanyol, que s'adreça a la població que resideix en habitatges familiars. La seva finalitat fonamental és conèixer les característiques de la població en relació amb el mercat de treball. Els seus resultats, publicats trimestralment, són considerats els de referència a tots els organismes oficials d'Espanya i internacionals. De fet, les seves dades omplen, una vegada a l'any, l'Enquesta de Forces del Treball d'Eurostat.

5. Els censos de població són recomptes exhaustius de la població que la legislació obliga a realitzar de forma periòdica a les Oficines d'Estadística dels Estats, normalment cada deu anys, per a conèixer les característiques socials i demogràfiques dels seus habitants. A Espanya, els Censos de Població i habitatges els realitza l'Institut Nacional d'Estadística (INE). Simultàniament als Censos de Població es realitzen els Censos d'habitatges, per així permetre relacionar les característiques dels habitants amb els habitatges que ocupen.

6. La [Xarxa d'Observatoris del Desenvolupament Econòmic Local \(XODEL\)](#) està composta de 21 observatoris de la província de Barcelona i coordinada per l'[Oficina Tècnica d'Estratègies del Desenvolupament Econòmic](#) de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic Local de la Diputació de Barcelona.